

Wśród wielkich pytań nauki i człowieka największego znaczenia nabierają kwestie dotyczące natury życia i śmierci, celu interpersonalnych relacji takich jak małżeństwo, a także tego czy w naturalnym biegu zdarzeń i w naszym ludzkim świecie jesteśmy w stanie odnaleźć znaki obecności Boga? W jaki sposób tradycja kształtuje i rozwija chrześcijańską tożsamość? Te pytania i odpowiedzi są kształtowane przez tradycję danej wspólnoty, która z kolei sama kształtuje tożsamość poszczególnych osób i całej społeczności. W zglobalizowanym i wielokulturowym świecie rola tradycji w kształtowaniu osób i całych społeczeństwa nabiera ogromnego znaczenia. Jednocześnie przecież ważnym wyzwaniem pozostaje konieczność powiązania własnej tradycji i tożsamości z wymogami szybko zmieniającego się świata.

Wśród tych trzech współrzędnych: tradycji, tożsamości i rozwoju sytuuje się nasz projekt badawczy i jego znaczenie. W jaki sposób średniowieczny myśliciel, taki jak Tomasz z Akwinu (1224-1274), głęboko ukształtowany przez różne tradycje filozoficzne i teologiczne, podejmował te kwestie? Jak on sam był kształtowany przez tradycję, z której wyrósł i w jaki sposób powiązał tożsamość z otwarciem na rozwój i postęp? Czy to możliwe, aby czytelnik jego dzieł w XXI wieku, pomimo oczywistych różnic społecznych, mógł się czegoś od niego jeszcze nauczyć w odniesieniu do tych „wielkich pytań”?

W ramach projektu zostaną przeprowadzone wnikliwe badania nad jasno określonym zestawem tekstów Akwinaty dotyczących wyżej sformułowanych pytań, a do tej pory zaniebawianych przez badaczy, ich chronologią i genezą. W tym celu najpierw dokonamy identyfikacji źródeł, z których korzysta Tomasz z Akwinu w tych tekstach (dotyczą one dzieł, które nie zostały jeszcze przebadane pod tym kątem przez Komisję Leonińską), zrekonstruujemy sposób jego argumentacji oparty na źródłach (dostrzegając cechy charakterystyczne jego hermeneutyki tradycji). W ten sposób będziemy w stanie rozróżnić czy i jak Akwinata rozwija swoje poglądy w czasie poszczególnych etapów kariery naukowej. Uzyskawszy te wyniki zestawimy je następnie z współczesną refleksją filozoficzno-teologiczną, aby wskazać na różnice i podobieństwa pomiędzy nimi.

Konkretnym owocem grantu będzie zatem nie tylko stworzenie bogatej informacji źródłowej, którą zainteresujemy międzynarodowe środowisko tomistyczne, pokazujące w jaki sposób Tomasz pracuje na źródłach, kogo cytuje (choć nie zawsze wprost, ale często parafrazując), ale także będzie to odniesienie do współczesnych prób rozstrzygnięcia tych samych dylematów filozoficzno-teologicznych. Wnioski zostaną przedstawione w monografii zbiorowej, która z wielu perspektyw zbada obecność i strategię argumentacyjną Tomasza opartą o *auctoritas*, czyli autorytety (tradycję). W ramach projektu zostanie przygotowane również pierwsze polskie tłumaczenie (z aparatem krytycznym) Komentarza Akwinaty do Listu do Galatów, który doskonale obrazuje sposób wykorzystywania źródeł przez Tomasza, ale także sama treść Listu dotyczy budowania tożsamości: wczesne chrześcijaństwo stanęło w obliczu interpretacji swoich korzeni judaistycznych, w odniesieniu do których budowało swoją nową świadomość.

Nowatorstwo projektu polega na połączeniu podejścia historycznego i systematycznego w odniesieniu do znaczących tekstów średniowiecznych, które były do tej pory pomijane przez wiele dyscyplin (egzegezę, patrologię, historię, filozofię), aby wydobyć ich znaczenie we współczesnych debatach filozoficzno-teologicznych.